

- ★ شعر، نوشته‌ای است موزون و دارای آهنگ، که ممکن است واژه‌ها و اجزای جمله، به ترتیب در جای خود قرار نگیرند.
- ★ شعر، نوشته‌ای است دارای نظم، که واژه‌ها و اجزای جمله به ترتیب و سر جای خود قرار دارند.
- ★ برای اینکه شعر را به راحتی معنی کنیم و اجزای جمله را تشخیص دهیم، ابتدا ترتیب قرار گرفتن واژه‌ها را در مصراع یا بیت مرتب و بعد به راحتی معنی می‌کنیم.

مثال: بیا زین ره به قصر پادشاهی ← از این راه، به قصر پادشاهی بیا.

کلمات مخفف

- ★ گاهی برای زیبایی و آهنگ شعر، برخی از کلمات به صورت مخفف یا کوتاه شده، نوشته می‌شوند.

مثال: پادشه ← پادشاه ره ← راه زین ← از این

اجزای جمله

به ترتیب قرار گرفتن کلمات در جمله به همراه مثال دقت کن.

- ★ جملات دو قسمتی: نهاد + فعل (خورشید درخشید).
- ★ جملات سه قسمتی: نهاد + مفعول + فعل (علی کتاب گلستان را خواند.) (بسررم غذایت را بخور.)
- ★ جملات سه قسمتی: نهاد + متمم + فعل (بچه‌ها در کلاس خندیدند.) (بچه‌ها به پارک رفتند.)
- ★ جملات سه قسمتی: نهاد + مسند + فعل (فرهاد خوشحال بود.) (هوا سرد شد.)
- ★ جملات چهار قسمتی: نهاد + مفعول + متمم + فعل (خبرنگار روزنامه جریان حادثه را از مردم محل پرسید.)

نهاد: کلمه یا گروهی از کلمات که درباره‌ی آن خبر می‌دهیم.

مفعول: کلمه‌ای است که کاری بر آن واقع شده و نشانه‌ی آن حرف (را) است که می‌تواند در جمله نباشد ولی در معنا به جمله اضافه شود.

متمم: کلمه‌ای است که تمام کننده‌ی جمله است و بعد از حرف اضافه (از - به - با - در - ...) می‌آید.

مسند: صفت یا حالتی است که آن را به نهاد نسبت می‌دهیم.

راه تشخیص نهاد، مفعول و مسند در جمله و شعر:

نهاد	مفعول	مسند	اجزای جمله
چه کسی + فعل؟ چه چیزی	چه کسی را + فعل؟ چه چیزی را	چطور + فعل؟ چگونه	سوالات تشخیصی
چه کسی خواند؟ علی نهاد	چه چیزی را خواند؟ کتاب گلستان را مفعول	فرهاد چگونه بود؟ خوشحال مسند	مثال

املا دان

یکی از راه‌های تقویت مهارت املا، دانستن و به کار بستن هم خانواده‌هاست. اگر شما کلمات هم خانواده را بشناسی، به راحتی می‌توانی املاهای درست آن‌ها را بنویسی. سعی کن کلمه‌های هم خانواده را در هر درس بیابی، آن‌ها را دسته‌بندی کنی و هم خانواده‌های جدیدی به آن‌ها اضافه کنی. با توجه به درس هفدهم به سوالات پاسخ بده.

الف: کلمه‌های زیر را دسته‌بندی کن و در قسمت مربوطه بنویس.

متضاد

هم خانواده

ب: یک بند بنویس و در آن از حداقل ۴ کلمه‌ی هم خانواده استفاده کن.

.....

.....

.....

تمرین

۱ هر کلمه را به کوتاه شده‌ی آن و یا برعکس وصل کن. (یک گزینه اضافی است.)

رهرور	کای
بیرون	برون
ره	گاهی
کای	زاین
مورچه	مور
گهی	راه
زین	

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آنها را بنویس.

- الف: مور، سلیمان را به مهمانی دعوت کرد.
- ب: در قسمت آخر هر جمله فعل قرار می‌گیرد.
- پ: آراستن، هم معنی پیرایه، است.
- ت: مادر پوریجان مهرانه، و پدرش احمد، نام داشت.

۳ کلمات هم آهنگ بیت‌های فرد، را از روی درس مشخص کرده و به همراه حروف مشترک در کادر بنویس. (به نمونه توجه کن)

۴ کلمات زیر را با آن، به صورت جمع در جدول بنویس.

						۱
						۲
						۳
						۴
						۵

۱. همه
۲. حسود
۳. پرنده
۴. هشیار
۵. همراه

۵ نمودار مربوط به هر جمله را رسم کن.
الف: پدر و مادرم، شوق آموختن را در من به وجود آوردند.

ب: راهزن تعداد سگه‌ها را از جوان پرسید.

۶ مفهوم و معنای مصراع‌های زیر را بنویس.

الف: گه تدبیر، عاقل باش و بینا

سادهنویسی:

ب: ره است اینجا و مردم رهگذارند.

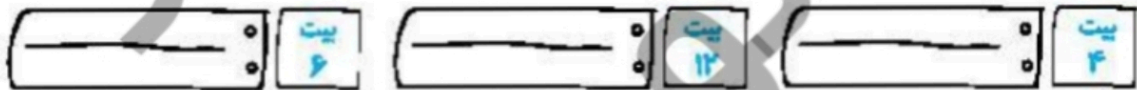
سادهنویسی:

۷ تصویر زیر به کدام ضرب المثل اشاره می‌کند؟

ضرب المثل:

۸ کلمه‌های هم آهنگ بیت‌های ۴ و ۶ و ۱۲ را بنویس، سپس آنها را در یک بند روایتی، به کار ببر.

Large empty area with horizontal dashed lines for writing the answer to question 8.

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی مناسب را مشخص کن.

الف: سراینده شعر «کلر و تلاش»، است.

۱) خیام نیشابوری ۲) حافظ شیرازی ۳) پروین اعتصامی ۴) جامی

ب: در «نمایش»، به بررسی و بازخوانی داستان و انتخاب یکی از شخصیت‌ها، می‌گوییم.

۱) صحنه پردازی ۲) انتخاب نقش ۳) اجرای نمایش ۴) نقد و بررسی

پ: کدام نام، مناسب جای خالی در عبارت زیر است؟

در سال ۴۰۹ هجری قمری،، عزم سفر به هند کرد و من (ابوریحان) نیز همراه او شدم و از این فرصت به دست آمده، استفاده کردم و زبان مردم آن سرزمین را فرا گرفتیم.

۱) سلطان مسعود غزنوی ۲) سلطان محمد خوارزم شاه ۳) سلطان محمود غزنوی ۴) امیر نوح سامانی

ت: مثل «تا تنور گرم است، نان را بچسبان، چه چیزی را بلزگو می‌کنند؟

۱) فرصت طلایی ۲) شکیبایی ۳) احتیاط ۴) تحمّل

ث: حضرت سلیمان، مورچه را از چه می‌ترساند؟

۱) گرسنگی ۲) غصه ۳) زیر پا ماندن ۴) سنگینی بار

ج: در کدام گزینه، «ترکیب وصفی، وجود ندارد؟

۱) ملک سلیمان ۲) بارگران ۳) جوان صادق ۴) کار ناپسند

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

۱۰

کنجشک پر گشود و روی باغچه نشست و کسی آن طرف تر کرم کوچکی پیدا کرد. بانوکش آن را برداشت و برای جوجه‌ی تازه از تخم درآمده برد. جوجه، جیک‌جیک کنان دهانش را باز کرد و کنجشک مادر با حوصله آن را به دهان جوجه گذاشت. بعد از چند دقیقه جوجه سعی کرد پرواز کند و کنجشک بالای سرش بال می‌زد. آخر او یک «مادر» بود.

الف: منظور از «پر گشودن» چیست؟

.....

ب: حرف «ش» در کلمه‌ی «نوکش» به چه کسی اشاره می‌کند؟

.....

پ: کدام ویژگی کنجشک، «مادر» بودن او را نشان می‌دهد؟

.....

ت: شما کدام ویژگی «مادرت» را بیشتر دوست داری؟ چرا؟

.....

